

Έκδοση των παραλλαγών G & H της μυθιστορίας

Ιμπερίος και Μαργαρώνα

Η ακτινοβολία της δημόδους μυθιστορίας *Ιμπερίος και Μαργαρώνα* υπήρξε μεγάλη κατά την περίοδο κυκλοφορίας της, όπως καταμαρτυρούν ο αριθμός των χειρογράφων και οι πολλαπλές εκδόσεις που γνώρισε από τον 16^ο μέχρι τις αρχές του 19^{ου} αιώνα. Σώζεται σε ανομοιοκατάληκτη και ομοιοκατάληκτη μορφή. Η έκδοση των ανομοιοκατάληκτων παραλλαγών του *Ιμπερίου* αποτελεί επείγον φιλολογικό desideratum, καθώς οι διαθέσιμες εκδόσεις είναι παλαιές (W. Wagner [1874], κατά το χφ. V· Σπ. Λάμπρος [1880], με βάση το χφ. O και συμπληρώσεις από το χφ. N), ενώ κάποια από τα χειρόγραφα δεν έχουν έως σήμερα εκδοθεί στην αυτοτελή τους μορφή, με αποτέλεσμα το κείμενο που παραδίδουν να παραμένει άγνωστο και πρακτικά απρόσιτο. Καθένα από τα χειρόγραφα αντιπροσωπεύει μια διαφορετική παραλλαγή της μυθιστορίας, συμβάλλοντας μεμονωμένα στην ανίχνευση των διαφορετικών σταδίων της παράδοσης του έργου. Για τον λόγο αυτό, τα τελευταία χρόνια οι μελετητές συμφωνούν ως προς την ανάγκη αυτόνομης έκδοσης κάθε χειρόγραφου μάρτυρα, όπως και τη στροφή της έρευνας προς την ανάδειξη των επιμέρους αποκλίσεων. Η παρούσα πρόταση φιλοδοξεί να φέρει εις πέρας την έκδοση των χειρογράφων G(ff. 65r-72v) και H(ff. 73r-93v) του κώδικα Vaticanus Palatinus graecus 426, πλαισιωμένη από εισαγωγή, σχολιασμό και γλωσσάριο. Η επιλογή των G και H οφείλεται αφενός στη στενή τους κειμενική συνάφεια με την έντυπη ομοιοκατάληκτη διασκευή και, αφετέρου, στην ανάγκη της πρόσβασης σε ανέκδοτο έως σήμερα πρωτογενές υλικό, αποσκοπώντας στην πιστή απόδοση του κειμένου. Σημείο εκκίνησης για τη μεταγραφή του κειμένου θα αποτελέσει η πρόσφατη έγχρωμη ψηφιοποίηση του Βατικανού κώδικα από την Πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη της Χαϊδελβέργης, ενώ, σε δεύτερη φάση, θα ακολουθήσει αυτοψία.

Σημαντικές για την περιγραφή και αξιολόγηση των διασκευών G και H υπήρξαν οι μελέτες των E. και M. Jeffreys, A. F. van Gemert, K. Γιαβή και Στ. Κακλαμάνη. Οι τοποθετήσεις των συγκεκριμένων μελετητών χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης, και μαζί με πλήθος άλλων ερευνητικών ερωτημάτων, προσφέρουν γόνιμο έδαφος για να συζητηθεί η μορφική και γλωσσική ποικιλία των χειρογράφων μαρτύρων και η σχέση μεταξύ τους. Η μυθιστορία ανήκει στα έργα τα οποία μεταφέρθηκαν από ανομοιοκατάληκτη σε ομοιοκατάληκτη μορφή και σηματοδοτούν τη μετάβαση από τον Μεσαίωνα στην Αναγέννηση. Η πρακτική αυτή θεωρείται, όπως έχει επισημανθεί, φαινόμενο άμεσα συσχετιζόμενο με την ιστορία της διάδοσης ενός λογοτεχνικού έργου, ενώ πλαισιώνεται –και πλαισιώνει– πολιτισμικά την ιστορική περίοδο, μέσα στην οποία αυτό έχει παραχθεί. Εκτός από την κριτική επεξεργασία και παρουσίαση του κειμένου των μαρτύρων H και G, ανάμεσα στους βασικούς στόχους της προτεινόμενης εργασίας είναι, μέσω της αντιπαραβολής τους με τα υπόλοιπα χειρόγραφα του *Ιμπερίου*, να ανιχνευθούν συγκλίσεις ή

αποκλίσεις όχι μόνο ως προς τη γλώσσα (φωνολογία, μορφολογία, σύνταξη, ύφος, λεξιλόγιο), την έκταση (ανάπτυξη ή σύντμηση χωρίων), αλλαγές στη διατύπωση, αλλά και ως προς την υιοθέτηση λογοτεχνικών συμβάσεων, θεμάτων, ιδεών, κοινών τόπων και τη συσχέτιση-σύγκριση με τις τάσεις και τα χαρακτηριστικά που διαπιστώνονται σε άλλα λογοτεχνικά έργα της περιόδου (κυρίως μυθιστορίες).

The romance *Imperios and Margarona* enjoyed extreme popularity during the period of its circulation, as the number of manuscripts and the multiple printed editions — from the 16th to the early 19th century — indicate. It is preserved in rhyme and unrhymed forms. The publication of the unrhymed version of *Imperios* remains an urgent philological desideratum since the available editions are old (the manuscript V by W. Wagner [1874]· the manuscript O with additions from N by Sp. Lambros [1880]). Moreover, some of the manuscripts have not been published individually and, thus, their content remains unknown and inaccessible. Each manuscript represents a different version of the romance, tracing the different stages of the work's transmission. Therefore, the recent scholarship has agreed to the necessity of an autonomous version of each manuscript witness as well as to the shift of the research to the divergences between the extant manuscripts. The present proposal seeks to expand on this topic, by pursuing the edition of the manuscripts G(ff. 65r-72v) and H(ff. 73r-93v) of the codex Vaticanus Palatinus graecus 426, followed by introduction, commentary and glossary. The selection of H and G is, in the first place, due to their close, textual resemblance to the printed, rhymed version. Furthermore, the edition of the particular manuscripts will provide access to yet unpublished primary source material, aiming at a congruous reproduction of the text. The starting point for the transcription of the text will be the recent, coloured digitalisation of Vaticanus Palatinus graecus 426 from the Heidelberg University Library, while the manuscript inspection will follow.

Extremely enlightening for the description and evaluation of the H and G versions are the studies of E. and M. Jeffreys, A. F. van Gemert, K. Yiavis and St. Kaklamanis. The conclusions of the particular works need further investigation and, along with other research questions, provide fertile ground for the discussion of the morphological and linguistic variations of the manuscript witnesses and their interrelation as well. The romance *Imperios and Margarona* belongs to the texts which were cast into rhyme, marking the transition from Middle Ages to the Renaissance. It has already been demonstrated that this phenomenon is directly linked with the literary text's history of dissemination, while it culturally frames — and it is framed by — the historical context which it was created in. Apart from the presentation and the critical analysis of the text of H and G manuscripts, amongst the principal goals of the proposed project is to highlight the convergences and discrepancies between them and the rest of the manuscripts. The attention will be drawn to the

language (phonology, morphology, syntax, style, vocabulary), the length (condensations or extensions) and the wording. Last but not least, new light will be shed on the adoption of contemporary literary conventions, topoi, themes and ideas as well as on the juxtaposition between *Imperios* and other literary works of the period (mainly romances), through the prism of common trends and traits.